

Gjenpart

af Tromsø Bisopos Skrivelse til Kirke-Departementet, dateret 7^{de}
Januar 1853. —

1. Det vil være i det arede Departements Erindring, at jeg i mine til forfættige Tider afgivne Indberetninger om Bevagelsen blandt Kautokeino-Finnerne har henledet Opmarksomheden paa Sognepresten i Kongis i finsk Lapmarken, Prost Lastadius.

Hvor ubehageligt det end er at gjøre en Mand, der, ansat i Nabolandet, er en undsigelig embedsmæssig Control her i Landet, til Ejendom for misbilligende Opmarksomhed, gør min Stilling det til uafviselig Pligt at maatte iadtale mig vor Prost Lastadius, der efter min Overbevisning udøver en stor og uheld, bringende Indflydelse paa Finnerne i Kautokeino Menighed.

2. Begyndelsen til Bevagelsen blandt Finnerne skede da Lastadius som Sogneprest i det til Kautokeino umiddelbart grænsende Karasjando optraadte med den han egne Energi mod Brandvinet, af hvis paa følgende fuldkomme Afskaffelse blandt Finnerne han skulde haft uomtvistelig Fortjeneste, naar han ikke havde drevet denne Sag med en Ensidighed og Overdrivelse, som nødvendig maatte lede til Voldskuelser i anden og nærlig i religiøs Retning.

3. Hvorvidt det havde staet i Lastadius's Magt ved den overordentlige Anseelse og Indflydelse, han Krig mod Brandvinet allerede havde erhvervet ham, at holde den religiøse Bevagelse indenfor rimeligt Grandser, lader sig vanskelig sige; men at han ikke har ledet den i Guds Ords Lys ved at imødegaa og opklare Vildfarelserne og de falske Lardomme, som allerede ystra gjorde sig gjaldende og udbredt, det nødes jeg til at antage af Alt, hvad jeg har

erfart.

4. De Beretninger, som fra alle hold lode, om hvad der foregik blandt Finnerne i Karasjando, Lastadiis's døværende Menighed, fremstillede altid Lastadiis, som den, der ikke alene billedede, men også foran og ved sin Prædiken og sit hele Forhold befordrede Bevagelsen.

5. Dette syntes også at bestyrkes ved flere cirkulærer, de Afskrifter af Lastadiis's Prædikener, som ved terroristisk Forkynelse af Loven og den yderste Dom, ved de midlertidt fælles fraansellose Uppinger om Præst og hele Embedsstanden, ved over alt Maade drægt Biller der og ved den agterende Hand, hvori de var holdte, ikke kunde undlade at vildledes, ophidse af fanatisere Finnes' let bevagelige Gemitter. Jeg har ikke fundet nogen Exemplar, selv med Lastadiis's egen Hånd, men der er ingen Grund til at antage, at nogen Forvanskning under Afskriften er foregået.

6. Til samme Tid skrifede en Datter af Lastadiis om i Lapmarken, formanende til Omvendelse. På sine Vandninger kom hun lige ned til Lyngens Præstegård Tromsø Stift.

7. Det var naturligt, at de norske Finner i Nabosog med Kautokeino ikke forblev rolige Tilskuer af en sådan Bevagelse. De drog til Karasjando, for, som de bedrøvende udtrykte sig, "at lade sig smitte". Lastadiis blev nu også deres Mand, til hvem de både for at blive vakte, omvendte og fyndefris, og de venste tilbage med Foragt for deres egen Præst, med hvem de tidligere havde levet i godt Forstaale, men som nu med Et i deres fine stod som en uaandelig og uomvendt Mand, ja som et djævelens Menneske, hvem Ingen fridte høre et lav fælge.

8. I Karasjando fikkedes Bevagelsen, for en del ved Lastadiis's Forflyttelse til Kengis, modens den i en forærligende grad tilbøg blandt Kautokeino-Finnerne.

Under mit Ophold i Kautokeino i afgående Vinter havde jeg Anledning til personlig at iagttage Forkoldene og til at blive fæst overbevist om den Andflydelse, der udgik fra Lestadius. Kautokeino - Finnerne påstoraabte sig med en Enstemmighed, der ikke tydede hen paa Enkekes Misforståelse, Lestadius's Medhold i de Lardomme, de forste, hans Autoritet stilledes frem, ja endog mod Skriftenes bestemte Afsagn; næmlig påstode de, at Lestadius havde uklaret dem i denne deres indholtige an- delige Tilstand for at være aldeles syndfrie. Jeg fandt mig derfor opfordret til at helskrive Lestadius og at gøre ham bekjendt med, at Finneerne faaledes påstoraabt. se sig ham og hans Lardomme, og opfordrede ham til ved en aaben og bestink Erklæring at tage Finnerne al Anledning til at tro sig berettigede til hans Medhold i deres uchristelige Meninger.

2. I Sværskrivelse herpaa fortigaaar Lestadius aldeles min Opfordring, idet han derimod udbuder sig over det U- tilbørlige i de Foranstaltninger, som juft paa den Tid blev træffet i Anledning af Kautokeino - Finnernes Brud paa den hellige Orden, samt om Prekestaldens Farhedsigheder, hvorunder den afdøde Erkebiskop af Wingård ikke blev fre- net. Som et betygnende Træk af Lestadius's Ford maa jeg gjenkalede i Erindringen, hvad Sogneprest Stockfleth efter paatidelige dato beretter om Lestadius's Forkold under Visitatsen i Karasjando i afgående Vinter, og næm- lig, at han sammenkaldte Menigheden og opfordrede En- ker, der havde forsøgt sig mod det 6^e Bua til at vlegge til ham 12 Sk. som Erfattning for de Omkostninger, han havde haft ved en Reise til Hernosand, hvor han var kaldt til at møde for Consistoriet i Anledning af, at han havde ne- set en Sig, der havde begaast Leirmaal, men senere ic- gaaet Kirkobogen, Adgang til Herrens Bord. Den for- lange Opdelse blev vlagt og efter hvad jeg ved Samtale med Karasjando - Finner har erfaret, ansæt som en Bod for den af dem begangne Synd.

10. De finst af endt Tjælfinner i Kautokino forivede Mis-
gjerninger ere vistnok hjenstand for Lastadiis's Misbillig-
else og Beklagelse; men frulde det varv Tjælfedet, at han har
bidrages til at vække og nøre den fanatiske Stemning blandt
Finnerne, kan han ikke friges for moralske Angre

11. Under de ovenfor indhavdede Omstændigheder vil
det erkendes nødvendigt faa vidt muligt, at forebygge denne
blands' fortsatte Indflydelse paa vores Finner, og jeg maa
derfor aften henvise til det arede Departement at virke
de eksisterende Beskommelser om Adgang for vores Finner
til at faa geistlige Forretninger udført ved Autorigernes
Præster noicagtigere overholdte end hidtil er foret, hvilket
ikke vil medføre nogen virkelig Ulempe for vores Finner,
efterat der nu er forsyn for at geraff dem fuldstændig quistlig
Betjening inden deres egne Sogne.

12. Da Lastadiis's Virksomhed, selv om nogenmunt Torfbi-
ring træffes, vil have megen Indflydelse paa de norske
Finner, maa jeg anse det faare ønskeligt, om det arede De-
partement maaatte finde Anledning til at henvile ved
kommande jorntre Auctoriteters' Opmarksomhed paa Præst
Lastadiis', paa det at Beskaffenheten af hans' Virksomhed,
af den Lare, han fører, og i det Hila af hans' Forkold som
Præst og Embedsmann kunde blive nærmere undersøgt. —

Gengærtens Rigtighed & Kraft
J. Brænder
Draaen.